ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ

Європейські підходи та застосування в Україні

Массіміліано Блазоне

міжнародний експерт з питань виконання судових рішень Проєкту ЄС «Право-Justice»

Funded by the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD

01

Якість правосуддя в європейському контексті

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD

Європейська правова база

- **Ст. 6 ЕКПЛ** — право на справедливий суд: доступ до суду, неупередженість, розумні строки — і **ст. 13 ЕКПЛ** — право на ефективний засіб правового захисту.
- **Ст. 47 Хартії ЄС про основні права** — ефективний засіб правового захисту та справедливий судовий розгляд.
- **Європейська комісія, Таблиця показників правосуддя ЄС** — ефективність є важливим фактором якості системи правосуддя.
- **Рекомендації Ради Європи (Rec(2003)16 і Rec(2003)17, 9 вересня 2003 року)** — визначено ключові критерії для високоякісної судової системи, включаючи ефективне правозастосування.
- **Керівні принципи CEPEJ щодо забезпечення виконання (2009)** — визначені критерії оцінки ефективності та справедливості системи правозастосування.
- **Посібник із належної практики виконання судових рішень (2015)** — актуальність щорічних звітів про правозастосування (час, вартість, успіх).

«Ефективне виконання судових рішень є невід'ємною частиною права на справедливий суд згідно зі статтею 6 ЄКПЛ. Держави-члени зобов'язані організувати свої судові системи таким чином, щоб уникнути будь-яких перешкод для виконання остаточного рішення.»

— ЄСПЛ, “Hornsby проти Греції” (1997) і подальша судова практика

Ефективність правосуддя не закінчується винесенням рішення, а досягається лише шляхом його ефективного виконання.

П'ять факторів ефективної системи правозастосування

Процедурна ефективність

Своєчасні, передбачувані процедури; легкий доступ до активів боржника; максимальний прибуток від продажів

Прозорість

Чітка правова база; витрати відомі заздалегідь; доступ сторін до інформації про справу

Доступність

Географічне охоплення; схеми правової допомоги; участь без зайвих бар'єрів

Справедливість

Збалансовані інтереси; захист важливих активів; гнучкі заходи; право на оскарження та зупинення; співпраця з боржником

Професійне управління

Статус агента, навчання та етика, встановлені законом; щорічна незалежна оцінка якості

02

Показники ефективності: чому і як вимірювати

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD

Навіщо оцінювати систему правозастосування?

- **Політична відповідальність держави:** визначити, чи працює система, чи потрібна правова/ресурсна реформа.
- **Цивільна відповідальність держави:** забезпечити належний нагляд за правами сторін відповідно до практики ЄСПЛ.
- **Прозорість та правова визначеність:** інформування громадян та зацікавлених сторін про ефективність системи.
- **Порівняльний аналіз:** виявлення найкращих практик та системних слабких місць; забезпечення проведення цілеспрямованих реформ.

Відкритий список ключових показників ефективності (KPI) за 5 вимірами

Процедурна ефективність	Прозорість	Доступність	Справедливість	Професійне управління
Час, Успіх, Вартість	Опитування щодо задоволеності користувачів	Географічне охоплення правоохоронних органів	Заперечення, Угоди, ЄСПЛ	Скарги, Санкції, Навчання

Як визначити та розробити KPI

Врахування європейської правової бази — чотириетапний процес розвитку

01 — 2021

Довідник CEPEJ щодо судових інформаційних панелей

Починаючи з «Вимірювання якості правосуддя» (2016), CEPEJ визначила рекомендований набір ключових показників ефективності (KPI) для ефективних інформаційних панелей управління судами, згрупованих у шість категорій, що охоплюють ефективність та справедливість у рамках правової бази ЄС.

02 — 2009

Рекомендації CEPEJ щодо примусового виконання

Стандарти та критерії якості з Положення № 75 CEPEJ (Керівні принципи, прийняті у 2009 році) застосовуються для здійснення контролю якості послуг із правозастосування, додаючи до базової системи KPI аспекти, що стосуються правозастосування.

03 — Етап 3

Порівняльний аналіз

Міжюрисдикційне порівняння структур ключових показників ефективності правозастосування.

04 — Етап 4

Адаптація, специфічна для України

Остаточна адаптація до специфічних характеристик та потреб української системи правозастосування

KPI 1–26 — Ефективність (Час · Успіх · Вартість)

⏳ ЗАСНОВАНІ НА ЧАСІ

1. **Коефіцієнт розгляду справ** — кількість завершених справ / кількість нових справ × 100 %
2. **Строк розгляду справ** — кількість нерозглянутих справ / кількість завершених справ × 365 днів
3. **Індекс нерозглянутих справ** — кількість нерозглянутих справ (за останні 6 місяців) / середньомісячна кількість нових справ
4. **Тривалість провадження** — середня кількість днів від відкриття провадження до його завершення
5. **Вік відкритих справ** — кількість днів від відкриття провадження до дати проведення оцінки
6. **Тривалість до першого / остаточного платежу** — кількість днів від відкриття провадження до здійснення платежу
7. **Строк врегулювання коштів, внесених на депозит суду** — кількість днів від внесення депозиту до виплати коштів кредитору
8. **Тривалість до реалізації активів** — кількість днів від відкриття провадження до судового продажу активів
9. **Строк розгляду заперечень** — середній час ухвалення судового рішення за запереченнями
10. **Строк до належного вручення процесуальних документів** — час, необхідний для успішного вручення процесуальних документів
11. **Середній строк до зупинення провадження / тривалість зупинених справ** — кількість днів до зупинення провадження та тривалість перебування зупинених справ у провадженні суду

✓ ЗАСНОВАНІ НА УСПІХУ

12. **Коефіцієнт успішності** — кількість успішно завершених справ / загальна сума отриманих коштів
13. **Коефіцієнт стягнення** — сума фактично стягнених коштів / загальна сума заявлених вимог
14. **Показники стягнення за вартісними діапазонами та строком давності** — сума стягнених коштів за категоріями вартості вимог та строком їх виникнення
15. **Коефіцієнти стягнення за вартісними діапазонами** — відсоток стягнень у межах окремих категорій вимог
16. **Коефіцієнт закриття справ** — кількість закритих справ (незалежно від результату) / загальна сума отриманих коштів
17. **Показник завершуваності** — кількість повністю виконаних (оплачених) справ / загальна кількість закритих справ
18. **Кількість продажів та коефіцієнт успішності продажів** — кількість реалізованих активів / загальна кількість активів, виставлених на продаж
19. **Співвідношення ціни продажу до оціночної вартості** — остаточна ціна продажу / оціночна вартість вилученого активу
20. **Участь учасників торгів в аукціонах**:
    - 20.1. Індекс конкурентності аукціону
    - 20.2. Коефіцієнт конкурентності аукціону
    - 20.3. Кількість учасників торгів на одного переможця аукціону
    - 20.4. Індекс привабливості активів
21. **Коефіцієнт повторного присудження на аукціоні** — кількість випадків присудження активу другому учаснику торгів / загальна кількість аукціонів × 100 %
22. **Строк блокування гарантійних внесків учасників торгів** — кількість днів від закриття аукціону до повернення гарантійного внеску
23. **Середній строк реєстрації майна** — кількість днів від проведення аукціону до державної реєстрації права власності

€ ПОВ'ЯЗАНІ З ВИТРАТАМИ

24. **Співвідношення витрат до суми вимог** — загальна сума авансових витрат на стягнення / загальна сума заявлених вимог
25. **Середній розмір витрат у відсотках до суми вимоги** — середнє значення співвідношення витрат до суми вимоги
26. **Діапазон витрат на авансування стягнення за сумою та строком вимог** — витрати, згруповані за категоріями сум вимог та строком їх виникнення

Funded by the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE GROUPE AFD

KPI 27–40 — Справедливість · Прозорість · Доступність · Проф. управління

⚖ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

27. **Коефіцієнт подання заперечень** — кількість поданих заперечень / кількість процедур × 100 %
28. **Індекс задоволених заперечень** — кількість задоволених заперечень / загальна кількість поданих заперечень × 100 %
29. **Коефіцієнт рішень ЄСПЛ щодо порушень** — кількість встановлених порушень / загальна кількість заяв × 100 %
30. **Коефіцієнт укладення мирових угод** — кількість проваджень, завершених мировою угодою / загальна кількість проваджень × 100 %

👁 ПРОЗОРІСТЬ

31. **Рівень задоволеності стягувачів** — кількість задоволених кредиторів / кількість опитаних × 100 %
32. **Рівень задоволеності учасників онлайн-аукціонів** — кількість задоволених учасників торгів / кількість опитаних × 100 %

🗺 ДОСТУПНІСТЬ

33. **Географічна доступність виконавців** — кількість виконавців на адміністративний район / середня відстань / кількість звернень

🎓 ПРОФ. УПРАВЛІННЯ

34. **Рівень скарг на виконавців** — кількість поданих скарг / кількість процедур × 100 %
35. **Рівень прийнятності скарг** — кількість прийнятих скарг / загальна кількість поданих скарг × 100 %
36. **Рівень дисциплінарних стягнень** — кількість застосованих дисциплінарних санкцій / загальна кількість виконавців × 100 %
37. **Рівень засудження за корупційні правопорушення** — кількість виконавців, засуджених за корупційні правопорушення
38. **Рівень відповідності вимогам щодо навчання та сертифікації** — кількість виконавців, які пройшли обов'язкове навчання / загальна кількість виконавців × 100 %
39. **Рівень задоволеності зацікавлених сторін** — кількість задоволених зацікавлених сторін / кількість опитаних × 100 %
40. **Рівень задоволеності діяльністю Палати виконавців** — кількість задоволених членів / загальна кількість опитаних × 100 %

Всього: 40 KPI за 5 вимірами

Ефективність · Справедливість · Прозорість · Доступність · Проф. управління

03

Порівняльний аналіз та рекомендації для України

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD

Ключові висновки по державах-членах ЄС

- Жодна країна повністю не відповідає всім європейським стандартам оцінювання – це поширена прогалина.
- Переважання практичного застосування критеріїв, отриманих з європейських інструментів, на відміну від стандартів, встановлених національним законодавством, що регулює вибір показників та методологій оцінки даних.
- Дані, що використовуються в аналізі оцінки ефективності, взяті з баз даних та систем цифрового управління справами, що використовуються судовими працівниками.
- Періодичні звіти також використовуються для збору даних, які судові службовці подають до своєї національної Палати, Міністерства юстиції або голови суду.
- 37 з 46 держав Ради Європи мають систему моніторингу для правоохоронців; у 7 державах ЄС її досі немає.
- Україна має можливість побудувати систему еталонів, яка відповідає європейським стандартам або випереджає їх.

7 загальних рекомендацій для України

- (1) Впровадити ключові показники ефективності (KPI), що охоплюють як ефективність, так і справедливість – це невіддільні виміри якості правосуддя.
- (2) Визначити набір KPI у співпраці з усіма зацікавленими сторонами: працівниками правоохоронних органів, адвокатами, суддями, науковцями.
- (3) Заздалегідь врегулюйте методологію збору даних (автоматизація + періодичні звіти).
- (4) Створити незалежний орган моніторингу зі статистичною експертизою для об'єктивної публічної звітності.
- (5) Розробити план забезпечення сталого розвитку: IT, навчання, витрати на управління; вивчити можливості міжнародного фінансування.
- (6) Інтегрувати структуровані опитування користувачів для визначення сприйнятої якості.
- (7) Активно залучати приватних виконавців.

ВИСНОВКИ

- Інтеграція України з ЄС вимагає системи правозастосування, яка забезпечить як ефективність, так і справедливість.
- Впровадження KPI є стратегічним пріоритетом Дорожньої карти верховенства права, а не просто формальною вимогою.
- Наполегливо рекомендується широкий, диверсифікований набір показників за всіма 5 вимірами.
- Тільки незалежний моніторинг, співпраця зацікавлених сторін та стале інвестування можуть перетворити KPI на реальне покращення.
- Жодна країна повністю не відповідає європейським стандартам: Україна має реальну можливість стати лідером.

Funded by the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD

Дякую!

Дану презентацію було підготовлено за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю PRAVO-JUSTICE і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE FRANCE
GROUPE AFD